

Mindre Meddelelser.

Literaturanmeldelse. Nordboernes Opdagelse af Amerika i de første Aar af det 11. Aarh. er en geografisk Begivenhed, paa hvilken Opmærksomheden i en særlig Grad er bleven henledt i Anledning af 400 Aars Jubilæet for Columbus' Opdagelse. Som bekendt, ejer det store kongelige Bibliotek i Kjøbenhavn i den navnkundige „Flateyjarbok“ — Flatøbogen — det fuldkomneste af alle islandske Manuskripter, skrevet mellem 1380 og 1400 for Jon Hakonson. Manuskriptet tilhørte i det 17. Aarh. Jon Finsen af Flatø i Breidafjord (Island), fra hvem det gennem Biskop Brynjulf i 1662 kom til det kongelige Bibliotek i Kjøbenhavn. I Flatøbogen omhandles Nordboernes Vinlandsfærd, og hvad der i Bogen findes herom er blevet reproduceret af Generalstabens topografiske Afdeling, fra hvilken der desangaaende er bleven givet følgende Redegjørelse:

„For at bidrage til, at det bekjendte islandske Manuskript „Flateyjarbok“, hvis Oversendelse til Chicago-Udstillingen i sin Tid var bebudet, skulde kunne reproducere, i Fald det paa en eller anden Maade gik tabt, tilbød Generalstabens topografiske Afdeling det store kongelige Bibliotek at fotografere det, saaledes at de negative Plader skulde opbevares, uden at det den Gang var paatænkt at tage nogen Kopi deraf. Kultusministeriet accepterede Tilbudet og Fotograferingen paabegyndtes den 28de Januar. Forinden den var til Ende, opgav man imidlertid at sende Originalen til Chicago, hvorfor Afdelingen besluttede at lade en fotografisk Gjengivelse repræsentere den paa Udstillingen; men for samtidig at gjøre sit til en lettere Forstaaelse af Originalen, der er skreven i gotisk Munkeskrift, som kun Fagmænd kunne tyde, bestemte man sig for fotolitografisk at reproducere den Del af Bogen, der omhandler Nordboernes Vinlandsfærd¹⁾, saaledes at der til Munkeskriften føjedes en Transcription med latinske Bogstaver samt en Oversættelse til Engelsk og Dansk. Og for at vise disse to Sprogs store Lighed med det gammelislandske har man bestræbt sig for at give Oversættelsen Linie for Linie og næsten Ord for Ord, uagtet dette selvfølgelig har medført, at Sproget er blevet mindre godt“.

For denne Reproduktion vil Enhver, der blot har nogen geografisk, historisk og sproghistorisk Interesse, være Generalstabens topografiske Afdeling særlig taknemmelig, da man i den ejer et fortræffeligt Overblik over, hvad Flatøbogen bringer om Nordboernes Vinlandsrejser lige fra den fængslende „Fortælling om Erik den røde“ og den interessante Beskrivelse af Nordboernes Vinlandsrejser til de senere, ganske korte Meddelelser, der findes i Manuskriptet om „Vinland“ og „Markland“, Meddelelser, der ende med følgende faa Ord om en Rejse i 1347: „Da kom Skib fra Grønland, som havde sejlet til Markland og atten Mand derpaa“.

Det er overflødig at bemærke, at den foreliggende Reproduktion fremtræder i en for Øjet yderst tiltalende Form, men vi kunne ikke noksom fremhæve den Maade, paa hvilken Stoffet er ordnet og, fremfor Alt, Oversættelsen til Engelsk og Dansk, der er foretaget med den største Omhu og saare vel skikket til at vise den store, slaende Lighed mellem det gammelislandske og det danske og engelske

Sprog. Alene af denne Grund har den omhandlede Reproduktion sin store Interesse, og overhovedet er det foreliggende Arbejde af den Natur, at det fortjente at blive tilgængeligt i vide Kredse, bl. A. i Folke- og Skolebiblioteker, thi det er hævet over al Tvivl, at man her har en Læsning for sig, der i flere Retninger er vel skikket til at vække Interesse for sund og god Kundskab.

Østgrønlandske Besøg i Vestgrønland 1892. Som Fortsættelse af, hvad der her i Tidsskriftet tidligere findes anført af Premierløjtnant i Flaaden V. Garde angaaende østgrønlandske Besøg i Vestgrønland i Aarene 1890 og 91, skal jeg fremkomme med Meddelelser vedrørende lignende Besøg i Aaret 1892.

De af Løjt. Garde sidst omtalte Østlænderinge overvintrede ved Lindenowsfjorden i 1891—92 for derfra i Sommeren 1892 at rejse om til Handelsstedet Ilua (Pamiagd-luk), hvor de vilde ombytte deres grønlandske Varer for europæiske do., navnlig Isenkramvarer, Tobak, enkelte Slags Kramvarer (særlig rødlige Tørklæder og Bomuldstøjer) og enkelte Riffler. Rejseselskabet bestod af omtr. 60 Personer i 6 Konebaade og 16 à 18 „voksne“ Kajakker, 3: Kajakker, der ejes af Mænd, som ere Sælfangere, Fuglejægere og Fiskere.

Sundhedstilstanden blandt de Rejsende havde været god under Opholdet ved Lindenowsfjorden. Saa vidt jeg har kunnet erfare, var der kun død et Barn i meget spæd Alder. Grønlanderne i Almindelighed og Østlænderne i Særdelshed tale meget nødig om Afløde. I Efteraaret 1891 havde der været ret gode Erhvervsforhold 3: rigelig Fuglefangst og jævn god Sælfangst, men i Begyndelsen af December og senere indtraf vedvarende stormfuldt Vejr, hvilket i Forbindelse med Fuglenes og Sælernes Forsvinden fra Kyststrækningen omkring Lindenowsfjorden gjorde, at de Rejsende hovedsagelig vare henviste til at ty til deres til Vinterbrug hengjæmte Næringsmidler. Følgen heraf blev da, at disse slap op, og nogen Mangel indtraf, dog ikke af Betydning, idet gjerne „noget viste sig“ i Form af Sæl, Fugl eller Fisk, naar der var Tale om, at egentlig haard Nød var i Anmarsch; thi at undvære Mad i 1 à 2 Døgn regnes for en Bagatel for en voxen Grønlander, og naar det begynder at skorte paa Næringsmidler, pleje de Voxne gjerne at undvære til Fordel for Børnene, hvilket jeg troer i Almindelighed gjør sig gjældende som Skik overalt i Grønland. Som Kuriosum kan meddeles, at de Voxne paa sine Steder snære Livbæltet i den knappere Tid fastere ind, da de antage, at dette hjælper til bedre at kunne døje Sulten.

Henad Foraaret 1892 bedredes Næringsforholdene, og efter Midten af April blev de helt gode, saa at de Rejsende efter denne Tid kunde glæde sig over at svælge i Sæl- og Fuglekjød og Fisk; de havde da naaet deres Lykkes Tinde ved, som de sige „at være stadig i Besiddelse af Mættelse“. Imidlertid vare 2 af Konebaadene blevene hvirvlede op i Luften under orkanagtige Storme og derved stærkt beskadigede. Det lykkedes kun at istandsætte den ene af disse Baade, saa at en Baadsbesætning maatte blive tilbage, da Is- og Vejrforholdene muliggjorde Rejsens Fortsættelse. Paa Grund af de i Sommeren 1892 herskende overordentlig uheldige Isforhold ved den sydlige Del af Grønlands Vestkyst blev det imidlertid trods alle Anstrængelser umuligt, at den midlertidig paa Kitsitut-Øerne (vestfor Nanortalik) stationerede Handelsmand fra Ilua kunde

¹⁾ Fra den Snorre, der i Beretningen omtales som født i Amerika, nedstamme de fleste af vore bekjendte islandske Slægter, som: Thorlacius, Vidalin, Stephensen, Thorkelin, Finsen, o. s. v. samt Bertel Thorvaldsen.

naa sidstnævnte Sted førend de første Dage af August. Man kan næppe forestille sig den jublende Glæde, som Østlændingene hengav sig til, da det endelig lykkedes dem at købe de længe attraaede Varer ved det danske Handelssted, som det havde kostet dem saa megen Møje og Besvær at naa. De havde vel i de 2 à 3 Uger, de tilbragte paa Vestkysten, inden Butiksdøren ved Ilua aabnede sig for dem, tiltusket sig mindre Partier europæiske Varer af de faa Grønlændere ved Ilua og Omegn, thi, gjorde kloge af Erfaring, vidste Østlændingene, at de Varer, de købte af deres egne Landsmænd paa Vestkysten, ofte vare flere Gange dyrere end Varerne i den grønlandske Handels Udsalgssteder. Da Østlændingene havde handlet, toge de afsted igjen. Fire af Baadsbesætningerne vilde overvinde i Linde-

newsfjorden eller nær derved, medens den femte Baads Ejer, Ilanguake (den i Kapt. Holms Rejsebeskrivelse omtalte „Bekjendtmand“ fra Østkystexpeditionen i 1884) havde isinde at blive ved Kap Farvel ved Bopladsen Itivlek for til næste Aar at lade sig kristne tilligemed hele sit Selskab, der bestod af omtrent 12 Personer. Inden min Afrejse fra Grønland i Begyndelsen af Oktober fik jeg at vide, at der var udbrudt Sygdom iblandt Østlændingene kort efter, at de havde forladt Ilua, og der var da indtruffet flere Dødsfald imellem dem; blandt de Døde vare Ilanguake og hans Hustru.

C. Lytzen,
Kolonibestyrer.

Dansk Expedition paa den grønlandske Indlandsis.

Ved Heftets Afslutning er der indløbet Meddelelse om, at Premierløjtnant i Flaaden *T. Garde*, der iaar leder en Undersøgelsesexpedition til Sydgrønland, har foretaget en interessant Vandring paa Indlandsisen med Sermitsialik Isbræ som Udgangspunkt. Ltnt. Garde, der, som bekjendt, har deltaget i flere Expeditioner til Grønland og bl. A. ledede en Afdeling af Capt. *G. Holms* bekjendte Konebaadsexpedition paa Østkysten, var ledsaget af Sekondløjtnant, Greve *C. Moltke* og Tolken *Johan Petersen*, hvilken sidste har deltaget baade i Capt. Holms og Ltnt. Ryders Expedi-

tion til Østkysten. Ltnt. Garde naaede omtrent Midten af Grønland paa Frederikshaabs Bredegrad og tilbage lagde i tretten Dage frem og tilbage 37 danske Mil. Expeditionen medførte to Slæder; man rejste om Natten, da Isen da var bedst passabel, og udhvilede om Dagen. En enkelt Dag, den sidste, tilbagelagde man 7 Mil. Man naaede en Højde af 7000 Fod. Isens Overflade var i det Hele taget gunstig til Rejsen, naar undtages nærmest Kysten. Rejsens Udgangspunkt ligger under den 61de Bredegrad, og man naaede Midten af Grønland omtrent en Grad nordligere.